

Комп'ютерна термінологічна лексика в засобах масової інформації (на матеріалах газет «Дзеркало тижня», «Українська правда», «Газета по-українськи», «Високий Замок»)

У статті розглянуто термінологічну лексику зі сфери інформатики та обчислювальної техніки, яка стала невід'ємним компонентом мови сучасних засобів масової інформації; виявлено її тематичні групи; проілюстровано особливості вживання комп'ютерних термінів в авторському тексті. Зокрема, піднімаються проблеми правильної передачі українською мовою комп'ютерних термінів, вживання яких на сьогоднішній день не обмежується тільки інформатикою.

Ключові слова: українська мова, англійська мова, комп'ютерна термінологія, публіцистичний текст, інформатика

Мова сучасної публіцистики засвідчує всі ті докорінні зміни, що відбуваються сьогодні в українському соціумі. Виникла потреба в номінації численних нових реалій та понять, породжених часом. «Можна без перебільшення твердити, що у витворенні сучасної української «новомови» перед веде саме публіцистика. Її можна вважати одним з тих потужних «тиглів», у яких сьогодні «варять» новий літературний взірць української мови, нову взірцеву мовну норму, зокрема, лексичну та словотвірну» [10, с. 9].

Мова засобів масової інформації є своєрідним дзеркалом сучасної літературної мови, в якому відбивається багатофункціональність національної мови, ступінь її інтелектуалізації, зокрема через поширення термінів із різних галузей знань та їхню загальномовну адаптацію. Тому широке вживання термінології є однією з визначальних рис лексичних процесів, що відбуваються в мові сучасних мас-медіа. У мовну тканину публіцистичних текстів активно проникають терміни з найрізноманітніших галузей науки, техніки, медицини, спорту, мистецтва та ін.

Порівняно велику групу лексичних одиниць, що з'явилися в сучасній українській мові новітнього періоду, становлять інноваційні терміни науки, техніки, виробництва. Розвиток науково-технічного прогресу і в усьому світі, і в Україні зумовив появу й активне функціонування відповідної лексики й термінології. Як результат науково-технічної революції повсякчас з'являються нові галузі науки зі своїм специфічним інноваційним термінологічним апаратом, що поступово стають надбанням українського загалу і його мови. Серед професійної лексики й термінології заслуговує на увагу досить значна лексико-тематична група, пов'язана з комп'ютерною галуззю, що бурхливо розвивається. Українська комп'ютерна мова належить до найбільш динамічних фахових мов, у якій відображається розвиток суспільно-політичного життя на термінологічному рівні. Лексика й термінологія інформатики та обчислювальної техніки стає необхідним компонентом наукового стилю сучасної української літературної мови, широко проникає в загальнонародне мовлення. Створюються нові та набувають нових значень старі терміни.

Тому **об'єктом дослідження** стали терміни зі сфери інформатики та обчислювальної техніки як невід'ємна частина мови газетних публікацій, виписані з газет «Дзеркало тижня», «Газета по-українськи», «Українська правда», «Високий Замок» (за період 2011–2013 рр.), а **предметом** – функції цієї термінолексики в газетному тексті.

Мета статті – розглянути термінологічну лексику в сучасних засобах масової інформації, виявити її тематичні групи, з'ясувати особливості вживання термінів в авторському тексті.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. У всьому світі розвиткові мікропроцесорної та обчислювальної техніки, комп'ютерним технологіям приділяється велика увага. Нині комп'ютеризація проникла в усі сфери життя суспільства. Переважна більшість українців мають персональні комп'ютери і засвоїли відповідну лексику й термінологію. У зв'язку із чим надзвичайно активно поповнюється новою лексикою саме царина комп'ютерних технологій. З'явилася спеціальна література, відповідні словники, науково-популярні та галузеві періодичні видання, відповідні передачі на радіо й телебаченні. Повсякденна увага засобів масової

інформації, значною мірою спрямована на питання фінансів, бізнесу, комп'ютеризації тощо, безперечно, сприяє популяризації аналізованої тематичної групи лексики. Зокрема, це досягається завдяки використанню широкого жанрового розмаїття друкованих текстів, а ще більшою – передач електронних мас-медіа: економічних оглядів, або дайджестів, діалогів із відомими бізнесменами, фінансистами, інтерв'ю, нарисів, найрізноманітніших видів реклами та ін.

Основу кожної термінологічної системи чи підсистеми становлять слова й терміни автохтонного походження, що входять до наукового обігу шляхом їх дефінування. Проте в сучасній українській комп'ютерній термінології домінують запозичення з англійської мови (точніше – з її американського варіанта). Назви всесвітньо відомих фірм – виробників комп'ютерів: *Apple Inc*, *Microsoft*, *Intel*, *Philips*, *Soni*, *Motorola* та ін.; поширеного програмного забезпечення: *Windows*, *Novell*, *Corel* тощо; обов'язкових для роботи будь-якого комп'ютера операційних систем: *MS DOS*, *Unix*, *NetWare* та ін. засвоєні безпосередньо з англійської мови без їх транслітерації.

Серед термінів інформатики, широко представлених у мас-медіа, спеціалізованих, науково-популярних виданнях, рекламі, можна виділити певні тематичні групи. Найчисленнішу з них становлять одиниці на означення різновидів комп'ютерів, їх складників та обчислювальної техніки в цілому: *смартфон* (з англ. *smart* – розумний і англ. *phone* – телефон) “пристрій, який за мінімальних габаритів поєднує в собі функції комп'ютера, мобільного телефону, органайзера”; *тачпад* (з англ. *touch pad*) – “кишеньковий комп'ютер”; *айпед* (з англ. *iPad*) “серія планшетних комп'ютерів від *Apple Inc* – як проміжний варіант між ноутбуками і портативними медіаплеєрами”; *класстер* (з англ. *cluster* – скупчення) “декілька незалежних обчислювальних машин, що використовуються спільно і працюють як одна система для вирішення тих чи інших задач, наприклад, для підвищення продуктивності, забезпечення надійності, спрощення адміністрування тощо”; *сервер* (з англ. *server* – таця) “комп'ютер або програма, що розподіляє спільні ресурси (дані, пам'ять, доступ до Інтернету тощо) обчислювальної системи між клієнтами”; *монітор* (з англ. *monitor* – слідкувати) “1) система, що складається з дисплея і всіх необхідних для виведення зображення схем; 2) пристрій комп'ютера, призначений для виведення на екран текстової та графічної інформації; *дисплей* (з англ. *display* – відображувати) “елемент обчислювальної системи, призначений для виведення результатів оброблення даних у формі тексту, таблиці, графіка або малюнка”; *вінчестер* (від англ. *winchester*) “пристрій пам'яті комп'ютера у формі жорсткого магнітного диска”. Наприклад: «В Африці *смартфони* з доступом в Інтернет з'являються у місцях, де не вистачає води, їжі, одягу, ліків, де немає навіть електрики (!). Але люди знаходять способи заряджати свої телефони у спеціальних точках (наприклад, у сусідньому селі, де є електрика». (УП, 20.04.2012 р.). «Для оснащення головного офісу ДПС на Львівській площі, 8 в Києві придбано *класстер* баз даних за 12,45 млн грн, один *сервер* за 3 млн грн, два *сервери* по 759 тис. грн, кілька дешевших *серверів*, 732 персональних *комп'ютери* з *моніторами* 21,5 дюйми по 6 852 грн за комплект та інше мережеве обладнання». (ДТ, 28.11.2012 р.). «Новий *iPad* з'явиться у продажу у вересні і мало чим буде відрізнятися від попередньої моделі. У першу чергу, зміни торкнуться ваги, екрана і дизайну, а також світлодіодного підсвічування на задній панелі». (ДТ, 22.05.2013 р.). «Apple вже подала патентну заявку на “Бездротовий *дисплей* для електронних пристроїв”. *Дисплей* може бути сенсорним, що дозволить використовувати знімний екран як планшет». (ВЗ, 10.05.2013 р.). Зазначені терміни комп'ютерної галузі адаптовані, модифіковані або кальковані більшою чи меншою мірою сучасною українською мовою.

До цієї тематичної групи належать такі лексеми, як *модем* “пристрій зв'язку, що дозволяє комп'ютеру передавати дані через звичайні телефонні лінії”; *картридж* “1) контейнер, призначений для розміщення і захисту фарбувальної стрічки речовини-барвника в копіювальній і розмножувальній техніці; 2) блок, що вставляється в комп'ютерне обладнання з певними даними або програмами”; *СД (сидиром)* “пристрій для читання інформації з компакт-дисків”; *дисковід* “пристрій, що керує процесом читання і запису даних на магнітний диск”; *процесор* “1) програмно керований пристрій оброблення інформації, що виконує обчислення, необхідні для функціонування системи; 2) програма, призначена для інтерактивної багатозадачної роботи з даними певного типу, як правило, з умонтованою мовою програмування”; *мікропроцесор* “напівпровідниковий кристал чи комплект кристалів із нанесеною на них мікросхемою, яка виконує функції обробки інформації й керування роботою комп'ютера, обчислювального пристрою”; *пейджер* “невеликий радіотелефонний прилад для передавання на відстані закодованого повідомлення з використанням ультракороткохвильових

частотних сигналів, які перетворюються в текстову, цифрову або тональну інформації»; *аудиоадаптер* “спеціальна електронна плата, яка дозволяє записувати звук, відтворювати й створювати його програмними засобами за допомогою мікрофона, навушників, динаміків, умонтованого синтезатора, іншого устаткування”; *чип* “електронний модуль або мікросхема, нанесені на кристал, які використовуються для створення обчислювальних систем” та багато ін. Для порівняння: «У середині Optimus G працює здвоєний *чип* Qualcomm Snapdragon S4 Pro (APQ8064), куди також вбудовані LTE-модем і різні апаратні модулі для різних завдань. Крім того, системна логіка *смартфона* створена таким чином, що SOC-чип *смартфона* може звертатися до кожного з ядер *смартфона* окремо, роблячи його чотирьох’ядерність справжньою». (ДТ, 11.10.2012 р.). «Процесор у реальному часі об’єднував мозкові сигнали добровольців і на підставі цих даних вибирав, у який бік слід направити космічний корабель. (ВЗ, 04.02.2013 р.). «Старі комп’ютери переробляють, щоб видобути з них золото та срібло. Приміром, *мікропроцесор* вкритий тонким шаром золота, а материнка містить багато срібла та міді. Проте добути їх у домашніх умовах неможливо, для цього потрібне гігантське виробництво. (ВЗ, 01.01.2013 р.).

Активне поповнення тематичної групи, що пов’язана з комп’ютерною галуззю, відбувається також за рахунок слів, що номінують особи, які працюють у галузі інформатики та обчислювальної техніки: *блогер* – “людина, яка веде блог”, *спамер* “той, хто надсилає несанкціоновані листи електронною поштою”; *оператор* “людина, яка працює на технічному пристрої, комп’ютері і виконує регламентований інструкціями набір дій, операцій”; *програміст* “фахівець з програмування”; *користувач* “особа, яка користується послугами обчислювальної техніки для одержання інформації або розв’язування різних задач”; *хакер* “програміст високого класу, який може працювати в машинному коді і добре знає операційні системи комп’ютерів, що дозволяє йому вносити зміни в програми, які не мають документації; програміст чи користувач обчислювальної системи (як правило, комп’ютерної мережі), який займається пошуком незаконних способів подолання систем захисту даних”; *ламер* “недосвідчений користувач, який вагає себе досить обізнаним у комп’ютерах”; *комп’ютерник*, *інтернетник* тощо. Наприклад: «*Блогер*, який пише про проблеми транспорту, Андрій Сидоренко не сумнівається, що додаткові гроші від зростання акцизу на дизельне паливо і бензин використають за призначенням. Але це призначення – не автошляхи, а закордонні рахунки тих, хто розкраде ці кошти». (УП, 21.05.2013 р.). «62 мільйони гривень за три місяці цього року вкрали в українців *хакери*. Вони перехоплюють кошти під час покупок через Інтернет» («Газета по-українськи», №1589, 24.05.2013 р.). «Практично небагато початківців – любителів створення власного медіа-контенту всерйоз претендує на геніальність. Більше того, нечасто хтось із них вважає себе й фахівцем у обраному виді творчості – за винятком специфічного прошарку самозакоханих *ламерів*, котрі не надто випереджають любителів за фаховим рівнем, але при тому вирощують у себе самооцінку непропорційно великих розмірів». (ДТ, 14 лютого 2013 р.).

У досліджувальних джерелах досить поширеними є також назви дій, операцій та процесів, що виконуються на комп’ютері. На думку відомого українського лексиколога О. А. Стишова, назви більшості таких дій, очевидно, прийшли в комп’ютерну галузь з редакційно-видавничої термінології. Сучасні мас-медіа фіксують такі терміни, переважно кальковані з англійської мови, як *зчитувати* (з професійного словника редакційно-видавничих працівників) “процес отримання даних із запам’ятовувального пристрою, з носія даних чи інших джерел”; *завантажувати* “пересилати дані до основної пам’яті комп’ютера з метою безпосереднього використання”; *сканування* “процес оптичного введення в пам’ять комп’ютера документів (текстів, графіків, малюнків, фотографій)”; *сканувати* “здійснювати сканування”; *програмування* “проектування, написання, модифікування й тестування програм”; *інсталиувати* “встановлювати комп’ютерну програму”; *сторування* “копіювання даних (інформації) в пам’яті комп’ютера на зовнішній запам’ятовувальний пристрій (диск, дискету та ін.)”; *умовчання* “вибір, що здійснює програма, якщо немає варіантів, заданих користувачем; принцип завуальованого оголошення даних у програмах” та ін. Порівняймо: «Заступник голови правління Центру політико-правових реформ Віктор Тимошук: «Не бачу сенсу у нових паспортних документах, якщо їх ніде і нічим буде *зчитувати*». (ВЗ, 26.06.2013 р.). «Астрономи НАСА виявили планету схожу на Землю. Журналісти вже встигли охрестити її «двійником». Вирішено більш докладно *сканувати* область «двійника» особливими променями». (ДТ, 6.12.2011 р.).

У публіцистичному функціональному різновиді національної мови, насамперед у підстилі засобів масової інформації, увагу привертають такі терміни в галузі комп’ютерної технології, як

вірус “спеціально створена комп’ютерна програма для знищення інформації”; *диск* “носії даних у формі пласкої круглій пластини, на яку інформація наноситься концентричними доріжками, розділеними на сектори”; *дискета* “малоформатний гнучкий магнітний диск – носій інформації та зберігання її поза комп’ютером”; *імейл* “електронна пошта”; *команда* “елемент програми, яка дає комп’ютеру вказівку на виконання певної операції”; *меню* “зображуваний на екрані дисплея список варіантів команд, режимів, які пропонують користувачеві для вибору”; *миша, мишка* “невеликий пристрій ручного введення графічних даних, який служить для управління, переміщення курсора на екрані дисплея”; *курсор* “рухома мітка на екрані дисплея, що вказує на місце виведення на екран чергового знака чи позицію, над якою буде здійснюватися наступна операція”; *рингтон* “дзвінок-мелодія у мобільному телефоні”; *файл* “1) набір однотипних або пов’язаних між собою даних, який ідентифікується унікальним іменем, зберігається на зовнішньому носіїві інформації та обробляється спеціальними програмами; 2) поіменована сукупність даних; осередок пам’яті комп’ютера, в якій зберігаються програми і дані”; *флеш* “різновид енергозалежної пам’яті з низьким часом доступу для читання і відносно високим часом запису; 2) технологія створення і відображення графічних та анімованих об’єктів для Інтернету, запроваджена компанією Macromedia”; *сайт* “1) сукупність веб-сторінок, доступних у мережі Інтернет, що представляють організацію, приватну особу чи будь-яку інформацію, на які є посилання на пошукових серверах і які об’єднані за змістом та навігаційно; 2) вузол, будь-який об’єкт у мережі Інтернет, за яким закріплена адреса, що ідентифікує його в мережі”; *блог* “веб-сайт, основний зміст якого – записи, статті або інші форми даних, що регулярно додаються; мережевий журнал подій”; *чат* “Інтернет-служба спілкування групи користувачів у режимі реального часу”; *мультимедіа* “технологія, що об’єднує дані, звук, анімацію і графічне зображення; програми і комп’ютерні засоби передачі інформації, які використовують цю технологію” тощо. Названі лексичні одиниці завдяки активному функціонуванню і популяризації їх через мову мас-медіа, рекламу, входять до широкого вжитку, стають надбанням загальнонародної мови. Для прикладу: «Також на Webby Awards нагороди дістаються і кращим інтернет-медіа. Найкращим журналом був названий Forbes, найкращим бізнес-блогом – Mashable. Крім того, приз за найкращий політичний блог дістався виданню New York Times». (ВЗ, 25.05.2013 р.). «Прямим свідченням популярності цифрових мультимедійних технологій є, наприклад, кількість програм для створення та обробки мультимедіа на розкладках з піратськими CD – якщо ще два-три роки тому слово «аудіоредактор» подекуди викликало в продавців ступор, то нині кожен із них сміливо викладає 5–10 дисків». (ДТ, 22.05.2013 р.).

Нові одиниці із закритого лексику програмістів і розробників комп’ютерної техніки переходять до розряду загальноновживаних, адже кількість людей, які мають відношення до комп’ютерів, постійно зростає. І паралельно із цим явищем відбувається утворення комп’ютерного сленгу. Сленг – специфічна підмова спілкування людей певних професій і вікових груп. Комп’ютерний сленг – це набір стилістично маркованих слів і виразів, не властивих літературній мові, які початково використовувалися членами ізольованих груп комп’ютерників, але із часом почали вживатися широким колом людей, котрі користуються комп’ютерами і у професійній, і побутовій сфері. Завдяки активному функціонуванню, популяризації через мову мас-медіа, рекламу одиниці комп’ютерного сленгу входять до широкого вжитку, стають надбанням загальнонародної мови. Комп’ютерний сленг функціонує не лише в мовленні комп’ютерників, де він виконує такі функції, як ідентифікаційна; ізоляторна; експресивна; емоційно-оцінна; функція економії мовних ресурсів; функція категоризації і систематизації; номінативна. Сленгізми проникають також до мови засобів масової інформації, не кажучи вже про те, що комп’ютерники створили свій власний фольклор, напр.: *мамка* “материнська плата (системна плата системного блока, що забезпечує зв’язок та функціонування всіх пристроїв комп’ютера)”; *вінт* “вінчестер”; *комп* “комп’ютер”; *пень, пентюх* “процесор Pentium”; *клава* “клавіатура”; *дрова* “драйвер”; *водянка* “водяне охолодження комп’ютера”; *хробак, глист* “комп’ютерний вірус”; *рама* “оперативна пам’ять комп’ютера”; *мило, імейлик* “електронна пошта” (пор.: англ. E-mail); *чайник* “недосвідчена людина, яка не розуміється на комп’ютерах”; *вирубити* “вимкнути”; *юзаний* “яким користувалися”; *милити* “відправляти електронну пошту”; *бутити* “завантажувати комп’ютер”; *грохнути, кільнути* “видалити інформацію” тощо. Наприклад: «Компи та флеш-накопичувачі, які вдалося знайти в будинку, де переховувався бен Ладен, фахівці назвали справжньою «скарбницею інформації». «Газета по-українськи», 05.05.2011 р.). Такі жаргонні та розмовні

утворення, які відомі лише вузькому колу фахівців комп'ютерної галузі, сформованів шляхом асоціативних зв'язків з іншомовними основами.

У сучасній українській мові дуже мало слів і термінів з інформатики, які поставали б на її власному національному ґрунті. Проблеми української комп'ютерної термінології особливо відчутні при локалізації чужоземного програмного забезпечення. Будь-яка локалізація передбачає переклад інтерфейсу програми, її повідомлень, допомоги, довідки, настанов для користувача. І доки не будуть усталені терміни, які використовують в інтерфейсах комп'ютерних програм, триватиме суперечка про те, як перекласти відповідно до суті дії програми той чи інший англomовний термін, та будуть різноманітні трактування одних і тих самих термінів, навіть у межах однієї програми. В англійській мові комп'ютерні терміни добирають англomовні розробники програмного забезпечення адекватно до суті, яку вони закладають у роботу програми, програмного коду, знання мови, усталених сленгових понять та ментальності авторів програми. Саме тому найскладніше підібрати термін для відповідного відображення думки автора програми. На це впливають: кваліфікація локалізатора не лише в знанні мов, але й у роботі програмного забезпечення, та особливості мови, на яку перекладають терміни.

Удосконалення української комп'ютерної термінології важливе ще й тим, що комп'ютер – один з основних комунікативних засобів сьогодення й має неабиякий вплив на мовленнєву культуру суспільства, особливо представників його молодшої генерації.

Висновки. Отже, розглянувши лексику інформатики та обчислювальної техніки в публіцистичному тексті, ми прийшли до висновку, що робота над українською комп'ютерною терміносистемою актуальна й необхідна. Фахова лексика в галузі інформатики перебуває в процесі уніфікації та розвитку. Важливим завданням термінологів, як і користувачів комп'ютерної техніки, є стежити за дотриманням автентичних законів термінотворення та терміновжитку.

Джерела ілюстративго матеріалу

- Газети: ДТ – «Дзеркало тижня»; УП – «Українська правда»; ВС – «Високий Замок».
 ВТССУМ – Великий тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. і голов. ред. В.Т.Бусел]. – К. ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2007. – 1440 с.
 СІС – Словник іншомовних слів / [за ред. чл.-кор. АН УРСР О.С.Мельничука]. – К. : Головна редакція УРЕ, 1975. – 775 с.

Джерела та література

1. Англо-російський тлумачний словник термінів та скорочень з обчислювальної техніки, Інтернету та програмування: 25 800 статей, близько 70 тис. перекладів термінів / [за ред. Е. М. Проїдакова, Л. А. Теплицького. – 2011.
2. Жайворонок В. В. Лексична підсистема мови і значення мовних одиниць / В. В. Жайворонок // Мовознавство]. – 1999. – № 6. – С. 32–46.
3. Ішук Ю. На шляху до вноормування української нафтохімічної терміносистеми / Ю. Ішук, Є. Кобилянський, Б. Ярмолюк та ін. // Вісник НАН України. – 2004. – № 8. – С. 18–27.
4. Клименко Н. Ф. Динамічні процеси в сучасному українському лексиконі: монографія / Н. Ф. Клименко, Є. А. Карпіловська, Л. П. Кислюк. – К. : Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2008. – 336 с.
5. Кочан І. М. Лінгвістичний аналіз тексту: навч. посіб. / І. М. Кочан. – [2-ге вид., перероб. і доп.]. – К. : Знання, 2008. – 423с.
6. Кочерга О. Українські термінологічні словники довоєнного періоду в бібліотеках Києва та Львова / О. Кочерга, В. Кулик // Вісник Академії наук України. – 1994. – № 4. – С. 55–61.
7. Нецименко Г. П. Динамика речевого стандарта современной публичной вербальной коммуникации: Проблемы. Тенденции развития / Г. П. Нецименко // Вопр. языкознания. – 2001. – № 1. – С. 98–132.
8. Проїдаков Е. М. Англо-український тлумачний словник з обчислювальної техніки Інтернету та програмування / Е. М. Проїдаков, Л. А. Теплицький. – К. : Видавничий дім «СофтПрес», 2005. – 552 с.
9. Сербенська О. Інновації у мові сучасних українських мас-медіа / О. Сербенська // 125 років Наукового товариства імені Шевченка : зб. наук. пр. і матеріалів, присвячених ювілею товариства. – Львів : [б. в.], 2001. – С. 158–177.
10. Стишов О. А. Українська лексика кінця ХХ століття (на матеріалі мови засобів масової інформації) / О. А. Стишов. – [2-ге вид., переобл.]. – К. : Пугач, 2005. – 388 с.
11. Фаріон І. Д. Мовна норма: знищення, пошук, віднова : монографія / І. Д. Фаріон – Івано-Франківськ : Місто НВ, 2010. – 328с.

Полищук Наталия. Компьютерная терминология в средствах массовой информации. В статье исследуется специфика украинской компьютерной терминологии. Работа является исследованием в сфере украинской терминологии компьютерной техники, проведённым на материале украинских средств массовой информации. Терминосистема программирования, компьютерных сетей и защиты информации рассматривается как сложный комплексный объект и анализируется как система, определяются тематические группы компьютерной лексики, которые находятся в лексико-семантической связи; анализируется специфика лексико-семантических особенностей исследуемой терминологии.

Ключевые слова: украинский язык, русский язык, компьютерная терминология, публицистический текст, информатика

Polishchuk Nataliia. Computer Terminology Vocabulary of Newspaper Text. The specification of Ukrainian technology for a computer technology is investigated in thesis. The work is the first in a home science systematic research in the sphere of studying a computer science terminology which was carried out on the basis of Ukrainian terminology of a computer technology. The termsystem of programming, computer nets and information protection is considered as a complicated, complex object and for the first time it is analysed as a system, thematic groups of the computer vocabulary are determined, specification of lexico-semantic features of the investigated terminology are analysed.

Key words: Ukrainian language, English language, computer terminology, publicistik text, informatics

Стаття надійшла до редколегії
17.05.2013 р.

УДК 811. 161. 2' 367

Ірина Попова

Зв'язок, не протиставлений за характером та напрямком синтаксичної залежності

Статтю присвячено актуальним питанням сучасного категорійного синтаксису, зокрема одній із фундаментальних категорій синтаксичного рівня мови – синтаксичному зв'язку. Проаналізовано зв'язки, не протиставлені за характером та напрямком синтаксичної залежності: кореляцію, за якої чітко не означена синтаксична домінанта; приєднання, коли немає протиставлення за підрядністю/сурядністю.

Ключові слова: семантико-граматичні відношення, позасистемний синтаксичний зв'язок, кореляція, приєднання.

Постановка наукової проблеми та її значення. Однією з основних проблем, пов'язаних із синтаксичним ладом будь-якої мови, є, на нашу думку, недостатній рівень узагальнення тих понять, явищ і термінів, що на певному етапі лінгвістичних досліджень називають або кваліфікують як категорії.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Дотепер у сукупності всіх граматичних категорій виокремлюють щонайменше дві групи, одна з яких охоплює морфологічні категорії, інша – синтаксичні. Перші зафіксовані цілком визначено, вони прямо співвідносяться з основними поняттями й предметом морфології як розділу граматики, і тому в деяких словниках сам термін категорія ілюструють переважно лише такими її складниками, як рід, число, відмінок, особа, час тощо. Поняття синтаксичної категорії навпаки практично ніде точно не визначене. Це підтверджує в працях з категорійної граматики і М. В. Мірченко, відзначивши: «Найбільш вивчено з-поміж граматичних категорій морфологічні, найменш – синтаксичні категорії» [9, с. 64]. Помічено, що під час тлумачення граматичних категорій будь-який синтаксичний конструкт дуже рідко супроводжує конструкти морфологічні, хоч актуалізуватися на синтаксичному рівні структури мови, зокрема й у реченні, можуть найрізноманітніші конструкти, що мають те чи те категорійне значення. Це переконливо довів знову ж таки М. В. Мірченко, комплексно проаналізувавши взаємозумовленість і складну взаємодію багатьох категорій, зокрема надкатегорій, підкатегорій, категорій і грамам, в українському реченні [9, с. 71, 74].